"ROBOTCHYJ NAROD"
(The Working People)
The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party,
Affiliated with the S. D. Party of Canada.
Published semi-weekly by
The Executive Committee of the U. S. D. P. of Canada.
at 873 Main St. Winnipeg, Man.

Phone St. John 1465 **M. Popovich**, Editor.

Subscription $2.50 per year.

"РОБОЧИЙ НАРОД"
одинока в Канаді і найстарша в Америці соціял-демократична часопись, орґан Укр. Соц. Дем. Партії в Канаді.

Виходить два рази на тиждень. Редактор М. Попович.

Річна передплата на" Р.Н." виносить $2.50
Рукописий не звертає ся.

ЗА ОГОЛОШЕНЯ РЕДАКЦІЯ "Р. Н." НЕ ВІДПОВІДАЄ.

Адреса до "Р.Н." така:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3658, (Sta. B.) Winnipeg, Man.

НА ДОСЬВІТКУ.

Великі перевороти в розвитку людського роду на землі доконували ся усе серед великих, а просто катастрофальних подій.

Згадаймо лише — велику релігійну Реформацію, що розвіяла в дим віковічний туман папської супремації (старшинства)... Та вжеж розвіяне того туману стояло дорого людство! У памятній трийцятилітній війні, й взагалі в усіх крівавих "релігійних війнах" шіснайцятого і сімнайцятого столітя — полила ся потоками людська кров, й уся Европа — здавалось — найшла ся на березі загибелі. Та ні! Із попелищ воєнної заверухи віджило людство скоро до нової творчої праці, — віджило кращим і щасливійшим ніж до того часу, бо увільнене раз на все із страшних кайданів церковно-релігійного божевіля.

І пробуджена раз до нового житя думка людського **протесту** мчалась вже дальше нестримна на вершини **волі і сьвітла.**

Наспіли памятні дні "страшної" французької Революції.

Так! Страшної —, бо опять полила ся ріками людська кров, опять розшаліли безмежно людські пристрасти.

Та вжеж як марними являють ся усі ті людські жертви французької Революції в порівнаню з усіми тими неоціненими скарбами, які вона дала усьому людству?!

Бо чиж не розуміємо ми нині усі, як безмежно дорогими та просто неоціненими для кождого з нас є отсі великі здобутки людського ґенія як **воля і братерство усіх людий на землі,** а передівсім же **рівність усіх людських істот** перед природою, правом і усіми людськими інституціями? А одначе нині ми знаємо усі, що усе те завдячує людство нічому иншому, а як раз тому великому переворотови, що серед страшних гекатомб людської крови і муки доконав ся іменно в часї французької **Революції.**

Не серед мирних переговорів европейських дипльоматів здобували собі европейські народи дальші права і свободи: — **скасоване панщизняного невільництва** окуплено опять потоками людської крови, й найосновнійша ідея свободи — ідея **свободи одиниці** кристалізувалась дальше завдяки страшним жертвам людства.

Та махове колесо соціяльно-економічного ладу новітнього суспільства Европи пущене раз в рух **капіталістично-індустріяльними верховодами,** пірвало нещасливе людство в вир нових, іще страшнійших, й невиданих досі нещасть і катаклізмів...

Нагромаджене по одному боці незміримих богацтв в руках горстки **капіталістів,** а по другому боці — зріст невиносимої нужди серед міліонів і міліонів **працюючих мас —** усе те заповідало новий **і найстрашнійший** переворот в історії людства — **переворот соціяльний.**

Заповідали його недвозначно усі великі мислителї нової доби, предвидів і предсказав його найвиразнійше ґеніяльний Маркс.

І ось судило ся нам бути сьвідками початку усього того, — сьвідками початку **найбільшого перевороту в історії людства.**

Серед страшного реву армат, серед куряви і диму горіючих людських осель, серед безпримірного досі в історії людства розливу людської крови — почав ся він і котить ся дальше з непереможною силою соціяльно-економічного закона — до своєї остаточної мети — **упадку капіталістично-буржуазного ладу й перемоги робучого люду на всіх полях людської праці й орґанізації.**

Велика російська **Революція** з усіма своїми чудними наслідками в умовім житю усього сучасного культурного сьвіта, а передівсім же з чарівним пробудженем соціял-демократичних настроїв в усіх країнах Европи — се лише перші прояви стихійного пробудженя того казочного велитня, що на наших очах іде на здобуте усього сьвіта, — велитня, якому на імя: **Пролетаріят!**

Так! Се він, се він іде серед громів найбільшого перевороту в історії людства, іде до певної побіди над демонами **несправедливости, визиску, неволі і неправди, —** іде, щоб принести усьому замученому людству найбільші земні скарби: **свободу і рівність, справедливість і братерство!**

І чиж є на сьвіті людське терпіне, якого не стояло б дати у жертву ради як найборшої побіди отсього **нового Спасителя людства?**

* * *

Не дуримо себе, що прихід Побіди Пролетаріяту прийде скоро й без посередних етапів в кристалізованю нового суспільно-економічного й державно-політичного ладу.

Підхоплені в останніх часах капіталістично-буржуазними хитрунами, й по їхньому примінювані гасла: "**свобода і право самоозначеня для усіх народів — малих і великих"** — збудять напевно нову хвилю **націоналістичної дурійки.**

Забезпечене "національних" й державно-політичних прав дрібним державам балканського півострова, розколене великої Росії на множество дрібних републик, між якими займе одно із перших місць Україна, — невиключений розклад австро-угорської держави, а навіть й Німеччини — усе те вратує можливо на короткий час завмираючий раптовно старий капіталістично-мілітарний устрій, та вжеж від певної заглади не ви бавить його ніяким чином!

Утворене дрібних "національних" держав в Европі невиносимого положеня **не поправить,** а навпаки стане жерелом нових ще страшнійших межиусобиць й кровопролить, — поки остаточно не вилічить до решти заблуканого людства з старих пересудів, й не навчить усіх, що загальне щастє й мирне співжите людських істот може бути запевненим лише і лише в **Сьвітовій Спілці Народів — дорогою цілковитого розваленя старого й перегнилого капіталістично-мілітарного ладу — й дорогою повної побіди Пролетаріята.**

Прихід отсього найбільшого здобутку людського ґенія **заповідають вже великі уми Европи.**

Ждім же і ми його нетерпеливо — серед невгомонної **просьвітно-орґанізаційної праці** по всіх наших робітничих центрах, готові кождої хвилї стати рамя об рамя з борцями **за найбільший ідеал людства —** у рішаючий момент остаточної розправи.

А сьвідомі тих наших великих і ясних цілий — ми і кличемо:

Долів буржуазно-капіталістичний лад!

Най жиють високі ідеали робочого народа!

Най жиє побідний Пролетаріят у своїм нестримнім поході до Волї, Правди і Щастя на землї!

КОРОТКИЙ НАРИС ІСТОРІЇ У. С. Д. Р. П.

(Продовжене).

В аґрарній справі з'їзд висловив ся за так звану муніпалізацію землї, прийнявши програму М. Маслова, котра, потім, з деякими поправками була прийнята і стокгольмським "об'єдінітельним" з'їздом Р. С. Д. Р. П. Переведене в житя цієї програми з'їзд покладав на загально російське установче зібране. Докладного розробленя аґрарної програми нема в партійній літературі.*)

На таке важне питаня, як те, яким саме орґанам місцевої самоуправи повинна бути передана конфіскована земля, не знаходимо докладної відповіди навіть в російській літературі. Немає цієї відповіди навіть і в резолюції II. з'їзду У. С. Д. Р. П., і в партійній літературі. Тим часом декотрі товариші муніціпалізацію землї розуміють як націоналізацію, не в державному, а в національно-територіяльному розуміню, а під "краєвою самоуправою" мислять — автономний український Сойм, котрому і повинна бути передана конфіскована земля**).

В справі професійних орґанізацій з'їзд висловив ся за партійність їх, постановивши аґітувати "за визнаня заводовими орґанізаціями У. С. Д. Р. П. єдиним порводирем українського пролетаріяту в його клясовій боротьбі... там, де по складу пролетаріяту і по розміру впливу української соціял-демкратії на нього (визнане) це можливе без шкоди для (цілости А.) економічної боротьби пролетаріяту."

Крім того з'їзд прийняв ще цілий ряд резолюцій, як нпр. про відношеня до селянських розрухів і селянської спілки, про відношеня до буржуазних партій, резолюції орґанізаційного характеру і статут партії.

Після з'їзду, з січня 1906 року, в Петербурзї почав виходити теоретичний орґан партії (хоть партійної марки з огляду на цензурні умови не мав), "Вільна Україна" і розпочалось видавництво брошур під фірмою "Боротьба". За короткий час було видано 8 брошур, майже всї вони сконфісковані. На 6 числї припинилось і видане "Вільної України" по цензурним умовам. В маю місяці була спроба видавати в Київі популярну ґазету "Боротьба". На 4 числї адміністрація ґазету закрила а редактора-видавця віддано під суд. В своїй діяльности партія знову примушена була подбати про постановку нелеґального видавництва.

В Полтаві по весні 1907 року розпочато було видавництво нелеґального орґану Областного Комітету п. з. "Соціял-демократ". Видавництво се не могло довго вдержатись в нелеґальних умовах і на 5 числї спинилось.

Згідно з постановою загально російської конференції соціял-демократичних орґанізацій в вересні 1905 року, на котрій був і репрезентант У. С. Д. Р. П., в відношеню до виборів в I. Державну Думу, партія тримала ся тактики бойкоту. Пропаґанда бойкоту серед мійського пролетаріяту була успішною.

Менш успішно приймав ся бойкот селянством. Майже скрізь, навіть сьвідоме з'орґанізоване селянство брало участь в виборах, так глибока була у нього віра в народне представництво і надія, що Дума "дасть землї".

Після розгону I. Думи, одбула ся загально партійна конференція в справі виборів до II. Думи. Тактика бойкоту була одкинута з огляду на те, що т. зв. "конституційні ілюзії" були уже досить розвіяні, особливо фактом розгону I. Думи. Участь в виборах в позитивних цілях давала більше шансів використати, як передвиборчу кампанію, так і саму Думу, для скріпленя орґанізації, для політичного вихованя народних мас, а ніж участь в цілях неґативних. Конференція висловила ся за виборчі змови з усіма партіями, що не стоять правійше російських конституційних демократів і українських радикал-демократів. Участь в виборах зробила партію популярною в широких масах населеня, особливо в Полтавській ґубернії, і спричинилась до зросту партії. Але через богато причин серед котрих не остатнє місце займали і ненормальні міжпартійні відносини, партія змогла провести в Думу лише одного посла від Київської ґуб. (тов. Вовчинський), котрий вступив в загально російську соціял-демократичну фракцію.

Підчас засїданя II. Думи петербурзька ґрупа партії також пробувала видавати леґальну популярну ґазету "Наша Дума", але житє її було ще коротшим, як київської "Боротьби". На другому числї ґазета спинила ся, а редактор пішов під суд.

Ізольоване становище партії шкідливо відбивало ся на її діяльности. В усіх випадках революційної боротьби свої виступи треба було погоджувати з виступами инших пролетарських орґанізацій, входити в порозуміне і домагати ся представництва в тимчасових федеративних орґанах.

Так само підчас виборів до I. і II. Думи. Орґанізації Р. С. Д. Р. П. по традиції ігнорували У. С. Д-ію. Вони почували в собі стільки сили, щоб монополізувати вплив на керуване виступами, не ділити ся ні з ким здобутками революційної боротьби, споживаючи революційну працю инших орґанізацій.

Більш приятельські відносини були з Бундом, але Бунд в районї діяльности У. С. Д. Р. П. не був рішаючим чинником в уґрупованю партійних сил, одначе був о стільки сильним, щоб з ним лічились всї революційні партії більше, ніж з У. С. Д. Р. П.

Таке ненормальне становище могло бути усунене лише при з'єднаню з Р. С. Д. Р. П., так принаймні гадали в партійних рядах.

Виконуючи постанову II. з'їзду Ц. К. У. С. Д. Р. П. послав свого делеґата на "обєдінітельний з'їзд" Р. С. Д. Р. П. в Стокгольмі, 1906 року, де мало одбути ся з'єднане рос. партії з національними орґанізаціями. Одкинувши прінціп національних орґанізацій і зробивши виняток лише для Бунда, стокгольмський з'їзд перевів з'єднане з С. Д. К. П. і Л. і Латишською С. - Д. на умовах компромісового характеру, де з краєвим (областним) прінціпом переплітають ся елементи національно-територіяльного федералізму***). Що до з'єднаня з Укр. С. Д. Р. П., то стокгольмський з'їзд приняв слідуючу постанову: "з'єднаня і з У. С. Д. Р. П.*). Ц. К. У. С. Д. Р. П. виробив умови з'єднаня і переслав їх Ц. К. Р. С. Д. Р. П. Умови сї в загальних рисах відповідали умовам з'єднаня з С. Д. К. П. і Л. і Латишського С. Д. Хоча У. С. Д. Р. П. умовою свого з'єднаня ставила признане автономії України, одначе з огляду на те, що Ц. К. Р. С. Д. Р. П. самостійно, без з'їзду автономії України признати не може, в проєкті з'єднаня було зазначено, що Укр. С. Д. згоджуєть ся залишити цей пункт відкритим до слідуючого загально-партійного з'їзду, зоставляючи за собою право пропаґувати ідею автономії України**).

*) Коли не лічити коротенької статї в збірнику "Дзвін", Київ 1908 р. Д. Сергієнка "До питання про аґрарну програму".

**) Це питанне мимоходом зачеплено в брошурі А. І. "Українська преса про земельну справу". Львів, 1908 р.

***) Аналіз і критику проєктів з'єднаня див. в ст. М. Ч. Остатній з'їзд Р. С. Д. Р. П. "Вільна Україна" 1906 Ч. 5 — 6.

*) Ibid.

**) Проєкт з'єднаня надруковано в "Вільній Україні" Ч.5,6.

(Дальше буде).

ІОЗ...

ДЕМОРАЛІЗАЦІЯ І ВИЗИСК НАШОГО НАРОДА ЗА МОРЕМ.

Скажемо: — тут, за морем, — бо шукати за самими початками визиску і деморалізації нашого народа — трудно чи зможем, з огляду на величезну скількість літ, навіть цілих віків, через котрі наш народ підлягав постійному визискови як зі сторони своїх хитріщих сусїдів, так і від своїх таки "рідних" шалапасів.

Тому маючи на меті згадати тут про деморалізацію і визиск нашого народа виключно на еміґрації, поминемо неприємні спомини нашої темноти і бідноти в старім краю.

Як далеко здеморалізований наш нарід хочби тут в Канаді і Америці, бачимо на кождім кроці. Наш пересічний робітник і фармер, без огляду на його сьвідомість і без огляду на його матеріяльні обставини, показує собою тип **непевности.** Щось, що відразу каже вам, що той чоловік має вже досить "практики" на всьому. Та дійсна практика, чи властиво досьвід житя ніколи не виявить непевности, а противно витворює **самопевність** і **вмілість.** Но ту "практику" нашого народа розуміємо инакше, коли додамо до неї слово: "гірку". Такий отже чоловік з "гіркою практикою" є до усего упереджений. У всякій справі, якої ваги она б не була, він пригадує собі все свою "гірку практику", — й як то кажуть — дує навіть на холодне.

І еслиб народ вмів користати з наслідків тої його "гіркої практики", нам тут не було би місця згадувати про його деморалізацію і визиск.

Но з нашим народом все противно.

Кільки б разів його не обдурено, не визискано для сяких а бо таких цілий, і кільки б разів той сам народ не пізнав своєї хиби — він через короткий час стає опять готовим, жертвувати себе всім, кому лиш треба з него зискати. "Гірка практика" остає у нього в "архиві" для пізнійших часів, а в щоденщині він її не уживає, бо через свою несьвідомість і байдужність, він не приписує її великої ваги. Його одинокою обороною перед визиском є ахкане та охкане та всякого рода проклони.

Для всякого, хто знає минув шину нашого народа, хто знає, яким господарським і суспільним житєм наш народ жив і жиє до нині, — се не буде зовсім дивним.

До дальшого здеморалізованя нашого народа тут на чужині причинились його власна минувшість зі своєю традиційною коршмою, "гадукатами", панами і попами, що все витворило його скрайню несьвідомість, тупість і байдужність. Надтож крайно несовісне визискуване його улекшували ще його вроджена щирість, наївність і сліпа легкодушність.

І не диво, що народ з такою минувшиною і такою вдачею опинившись нагло на "свободі", дав волю своїм застарілим звичаям і без надуми почав жити новим "свобідним" житєм, — але по старому звичаю.

І тут той народ хоча має повну волю не піддавати ся ніяким некористним для нього впливам, не стараєсь зовсім подумати над собою і вимести старе, шкідливе для нього сьміте зі своєї голови, але собі байдуже жиє і надалї "чужим розумом" — а своєю бідою.

Та простий, неосьвічений народ, мало що тут і винен. Народ в часї свого розвитку, — зовсім природно — іде за приміром своїх передових, сьвідомійших людий, а найбільше своєї літератури і преси. І ми не сказали б неправди, коли би сказали, що причиною дальшої деморалізації і визиску нашого народа тут на чужині є властиво його власні "сьвідомійші" люди і його преса.

На перший погляд се виглядоб, як отверта, безпідставна напасть на когось, або на щось, — но приглянувшись близше і совісно осудивши справу, ми, хоч не радо, згодимо ся з висше наведеним. А щоб виясни ти справу хоть "з грубшого", приступимо до нашого огляду тих "профішеній" згаданих нами "сьвідомих людий" і головно нашої заморської преси.

На самих початках нашої еміґрації до Америки (Канади і Злуч. Держав), повторилась з нами стара і вірна приповідка: Де битва точить ся, там круки злітають ся.

І коли простий, неосьвічений, бідний працюючий народ, спішив сюди, щоб здобути собі ліпший кусок хліба, разом з ним приплелась сюди і його Ахілева пята, — його мнимі проводирі, а в суті річи його найбільші ошусти і запроданці. З тих послїдних требаб нам вибрати тих, що їхали сюди з певними вже плянами, готові до своєї "проводирчої" роботи, і тих, що приїхавши сюди без найменшого понятя про своє будуче житє тут за морем, занюхавши шанси і гроші стали такими як ми їх висше назвали.

Що до перших то хиба злиш ним буде про них богато писати. Їх ціла доктрина в тім лише і полягає, що чим дурнійшу почву мають, тим лучше на ній пасуть ся. І щоби тую почву затримати як найдовше в "нерухомім" й для них найвигіднійшім стані, та щоб через недогляд її они не втратили свого, будь-що-будь, не злого попасу, они і прилетіли стадом круків, та відразу-ж таки почали свою перервану на хвилю роботу "проводженя".

Се про наших **"духовних пастирів".** Ширше писати про них булоб злишним, як сегодня всякий знає і бачить їх діла. І хотя они чи не найбільше причинюють ся до деморалізованя нашого народа як своїм особистим поведенем так і народною роботою, так і своєю крайною облудною "наукою", з котрої місто користи, народ виводить лише шкідливе йому отупіне і особисту недбайливість до всього в виду обіцяного йому "небесного щастя."

Здеморалізований загал того не бачить, а сьвітські "провідники" бачити не хочуть...

Та ми і маємо на думці більше тих других "проводирів" та їхню пресу.

Нам прямо дивно, як який не будь з таких "народних проводирів" вибравши собі за ціль всемогучий гріш, може так довгий час віддаватись свойому нечесному ділу, не потрафивши на "камінь". Ту знов найбільше винна народна байдужність і легковажність справи. Будь народ сьвідомійшим або бодай рухливійшим, він не допустив би до сего. Але при такій байдужности народа, раз удаєть ся одному - двом провести свої пляни, — десятки а навіть і сотки других пробують і собі щастя на народних шкірах і кишенях. І тим другим удаєть ся "діло" і тепер вже народови не так легко з ними "росписати ся." І хотяй народ метушить ся, кидаєть ся як муха в павутиню, хотячи вимотатись з тих, таки на добре вже "намацальних", сїтий туманеня і визиску, йому се ледви чи удаєть ся. Корінє того "народного цьвіту" за далеко вже сягає в його масове житя, і він хоча подекуди сьвідомий того, що падає жертвою сего або того деруна, не може собі дати ради, і знов збайдужнівши дає свою непрошеному "опікунови" нагоду насьміяти ся над ним і далї жити його коштом.

Та в дійсности тут і не потрібно надто вже великої сьвідомости народної маси, щоби позбути ся тих "опікунів". Лиш трошки доброї волї і рішучости, а народ освободив би ся.

Но народови, видко, ще "на голову не виїхало", коли він і досі мовчки терпить. Або, єсли він вже того сьвідомий, що він певно знов складає ту "гірку свою практику" до скрині, а сам і на далї хоче байдужно плести ся позаду других, менш заспаних народів, ахкаючи та охкаючи, та все проклинаючи "когось". Се дуже прикре явище, але зваживши теє, що воно загальне і що приносить величезну шкоду народови, дальше його істноване мусить бути припинене, як не знищене зівсім. І як що народ хоче покинути своє домашне народне нещастє, він мусить енерґічно взяти ся до праці, щоб визволити ся вже раз на все з ярма підлого визиску, який підшиваючись під ріжні масні зазиви і скомплїковані псевдо-патріотичні кличі затуманює його мізок і віддає в жертву соткам народних "натягачів". Народ мусить вже раз навчитись не платити по 2 і 5 дол. за підпис "моні-ордера" жадним "своїм" офісникам, ні за фляшку горівки та "грубого" циґара танцювати під такт зрадницької і в високій мірі шкідливої народови музики "своїх проводирів".

А тепер вже найвисший час взяти ся до нашої славної заморської преси.

Про "нашу" пресу можнаб богато "добра" написати, та біда в тім що нема на то ні часу, ні місця. Але позаяк ми назвали її "славною", треба б показати в чім іменно та її "слава" полягає.

Чесно думаючій людині і на гадку не прийшло би, щоби в пресі можна винайти щось зло го. Преса-ж істнує виключно для просьвіти і інформацій народа, і ніщо инше не повинно мати в нім місця. Для того-ж і виднїють на часописях написї: "Просьвітно-політична часопись для народу", або: — "Політично-економічно-просьвітна часопись для народу,"або як хочете так шукайте, то все винайдете слово "просьвітна". І, — "яке лице", — скаже дехто — приписувати сїй або тій так високо стремлячій часописї деморалізацію народу! Очевидна брехня!..

А тим часом межи замазаними сторінками ґазет находить ся **чи не найбільше деморалїзації.** Під покришкою приманчивого слова "просьвіта" містять такі ґазети неімовірні підло і злобно писані статї, які нікому і ніколи не послужать за взір просьвіти, хиба лиш посіють ту злобу між її читачами і настроять мало думаючий загал одних проти других. А користь, єсли що яку можна з того винести, виносить лише той, хто нарочно таке плюгавство в ґазеті містить. Но його **користь є шкодою** для народа, і народ повинен рішучо повстати проти такого кормленя себе **гнилими гарбузами.** На користи одиниці чи навіть ґрупи людий, що ради свойого добра чи зиску, чи навіть особисто і дурійки пишуть і містять таку гниль в часописях, — народови не повинно і не може залежати. Народови його власна честь і добро повинно бути близші від всяких подібних "просьвітних" арґументів. Такими "арґументаціями" спинюєть ся **народний поступ** і той народ замість поступати щораз вперед, замість здобувати собі щораз більше знаня, а разом з тим й щораз то лучшу долю, крутить ся наоколо тих дурниць як на припоні, що власне приносить користь лише і лише тим одиницям, а певну втрату часу і шкоду самому народови.

(Дальше буде).

"ПАТРІОТИ".

Коли бачите ситих й гарно одягнених панків, що їздять роскішними приватними сальонами потягами,

що мешкають в величавих найдорощих готелях,

що кажуть себе щоденно голити і масувати,

що курять найдорощі циґара,

що вбирають ся в найдорощі одежі і шуби, — і т. д. і т. д., — а які рівночасно на публичних банкетах деклямують і переконують горячо бідноту, що в нинїшних тяжких часах належить усім горожанам **щадити,** так памятайте, що сї людці називають ся "патріоти"...

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO